

Instituto Pedagógico Arubano

21+ TOETS 2020
Taal: NEDERLANDS

november 2022

8:00-10:00 uur

21+ TOETS TAAL, Nederlands 2021-2022

- Deze toets bestaat uit een opdracht en een tekst.
- Lees eerst de aanwijzingen nauwkeurig en maak vervolgens de opdracht.

Let op! Aanwijzingen bij de toets

Alleen het gebruik van een **blauwe** of **zwarte** pen is toegestaan;

Er mag **niets** van de buurman of buurvrouw worden geleend zonder toestemming van de toezichthouders;

Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan;

Zorg dat je naam duidelijk leesbaar op het IPA-antwoordblad staat;

Je mag op het opdrachtblad en tekstblad onderstrepen en highlighten.

Schrijf je samenvatting op het IPA-antwoordblad;

Schrijf de samenvatting in volledige zinnen;

Schrijf de samenvatting zoveel mogelijk in eigen woorden; het is toegestaan belangrijke woordgroepen of zinsstukken uit de tekst over te nemen;

Je mag een woordenboek gebruiken (hardcopy, dus niet digitaal);

Je mag een kladblaadje gebruiken, dat door de IPA wordt verstrekt;

De samenvatting mag maximaal **200 woorden** hebben;

Zet aan het einde van jouw samenvatting hoeveel woorden je gebruikt hebt.

Je hebt in totaal **120 minuten** de tijd om de samenvatting te schrijven.

Ben je eerder klaar, dan verlaat je rustig het lokaal;

Bij het verlaten van het lokaal lever je alle tekstmateriaal, het IPA-antwoordblad en je kladblaadje(s) in.

A. OPDRACHT

Geleide samenvatting

De samenvatting die jij voor de 21+Toets Nederlands gaat maken is een zogenaamde **geleide samenvatting**. Dit houdt in dat in de opdracht aandachtspunten staan genoemd die in jouw samenvatting horen. Deze aandachtspunten zijn de hoofdzaken van de tekst. Dus concentreer je op deze aandachtspunten bij het samenvatten.

Opdracht

Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal **200 woorden** van de tekst '*Groenwassen. De milieu pretenties van de mode.*' Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

In je samenvatting moet duidelijk worden / moeten de volgende aandachtspunten verwerkt zijn:

- welke problemen zich voordoen in de productielijn van de modebranche;
- - welke trend gaande is in de modewereld en
 - welke twee kanttekeningen gemaakt worden bij deze trend;
- welke kritiek er op keurmerken is;
- - op welke manier de consument tegen groenwassen wordt beschermd,
 - welke problemen zich daarbij voordoen en
 - wat het gevolg daarvan is voor de consument;
- welke aanbeveling gegeven wordt aan de consument.

☒ Schrijf het aantal woorden dat je gebruikt hebt onder je samenvatting.

Beoordeling:

Jouw samenvatting wordt beoordeeld op:

18 pt. Inhoud

12 pt. Taalverzorging

B. TEKST

Groenwassen.

De milieu pretenties van de mode.

(1) Regelmatig vallen werknemers in Cambodjaanse kledingfabrieken flauw door blootstelling aan giftige verf- en lijmstoffen. Slachtoffers van deze aanvallen belanden met ademhalingsproblemen in het ziekenhuis en kampen op lange termijn met geheugenstoornis. Er werken naar schatting driehonderdduizend Cambodjanen in schoenen- en kledingfabrieken. De hoge concentraties chemische middelen in de lucht van de slecht geventileerde fabrieken zijn niet het enige probleem waar zij mee te maken hebben. Respect voor arbeidsrechten, zoals een eerlijk loon en de vrijheid om lid te worden van de vakbeweging, is niet vanzelfsprekend.

(2) Berichtgeving over dit soort misstanden is geen zeldzaamheid. Van 2006 tot en met 2010 zijn volgens gegevens van de *Schone Kleren Campagne* bijna vijfhonderd textielarbeiders omgekomen bij fabrieksbranden in Bangladesh. Greenpeace ontdekte bovendien dat Chinese kledingfabrieken al jarenlang zwaar chemisch afval in rivieren dumpen. De giftige stoffen, waaronder metalen met kankerverwekkende en hormonen beïnvloeden de eigenschappen, veroorzaken milieuschade en gezondheidsproblemen.

(3) Een andere kwestie die al lange tijd tot boosheid leidt bij ngo's¹, is de katoenteelt in Oezbekistan, een van de grootste katoenproducenten ter wereld. Uit onderzoek van onder meer de *Environmental Justice Foundation* blijkt keer op keer dat in deze voormalige Russische deelstaat jaarlijks honderdduizenden kinderen worden gedwongen om onder slechte leef- en werkomstandigheden katoen te plukken. Met enige regelmaat schrijven de media over modemerken die gebruik maken van deze katoenplantages, overigens vaak zonder dat ze het weten.

(4) Ook uit andere landen komen hardnekkige signalen van kinderarbeid. *De Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen* sloeg recent voor de tweede keer alarm over uitbuiting in vier textielfabrieken in de Indiase regio Tamil Nadu. Uit dit onderzoek bleek dat de meisjes die er werken, heel veel overwerk moeten verrichten, verplicht op het fabrieksterrein wonen, in armoedige zalen slapen en geen hulp van vakbonden hebben.

5) Een ver-van-ons-bedshow? Toch niet. Het grootste deel van de kleding die in Nederlandse winkels hangt, komt namelijk uit fabrieken in Azië, Oost-Europa en Afrika. Populaire merken zoals Nike, Adidas, H&M, Zara, Canada, Tommy Hilfiger en Lacoste worden regelmatig in verband gebracht met bovengenoemde misstanden.

¹ ngo's: niet-gouvernementele organisaties, organisaties die onafhankelijk zijn van de overheid en zich op een of andere manier richten op een maatschappelijk belang

(6) Inmiddels is in de modewereld een toenemend duurzaamheidsbewustzijn zichtbaar. Dezelfde bedrijven die vanwege hun milieuvervuiling en mensenrechtenschendingen in de media verschijnen, lanceren groene collecties, voorzien hun labels van duurzaamheidskeurmerken en publiceren rapporten over hun maatschappelijke verantwoordelijkheid als onderneming, hun zogenaamde Corporate Social Responsibility. Een deel van deze initiatieven komt tot stand na campagnes, lobby's en maatschappelijke druk. Zo hebben in reactie op de beschuldigingen van Greenpeace, C&A, H&M, Li Ning, Adidas, Puma en Nike een gezamenlijk plan gelanceerd. Dat plan moet ervoor zorgen dat hun toeleveranciers geen afval met giftige chemicaliën meer lozen. Ook hebben meer dan zestig modebedrijven en winkelketens toegezegd katoen uit Oezbekistan te boycotten vanwege de gedwongen (kinder)arbeid op de plantages.

(7) Het lijkt erop dat het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) door steeds meer modebedrijven omarmd wordt. Al dan niet vanuit de overtuiging dat consumenten het verwachten, geven modebedrijven nadrukkelijk blijk van hun MVO-beleid. Neem het gebruik van biologisch geteelde katoen in de kledingindustrie: dat nam volgens *Textile Exchange* in 2010 met twintig procent toe ten opzichte van het jaar ervoor. De duurzame ontwikkelingen bij de modemerken kunnen worden gezien als veelbelovende eerste stappen in de richting van een schone, eerlijke kledingindustrie.

(8) De bescheiden vorderingen van de modewereld op het gebied van duurzaamheid staan echter vaak nauwelijks in verhouding tot de realiteit. Zo is de katoen met het stempel van *Textile Exchange* niet volledig biologisch. Een stof die voor vijf procent uit biologisch geteelde katoen bestaat, mag het label al voeren. Dit verklaart het opmerkelijke gegeven dat er al jarenlang meer kleding onder het mom van biokatoen in de winkels wordt verkocht dan er ooit wereldwijd aan biologisch katoen is geteeld. Een vergelijkbare beperking kleeft aan het *Better Cotton Initiative*. Dit initiatief van meerdere bedrijven is een vorm van zelfregulering die slechts een beperkt aantal eisen stelt aan de productie van katoen. Bedrijven die eraan deelnemen, doen dan ook verdomd veel denken aan slagers die hun eigen vlees keuren. Ze bedenken hun eigen standaarden, in plaats van de internationale richtlijnen voor biologische katoen te volgen. Waarom?

(9) In de hedendaagse modewereld is het zogenaamde 'greenwashing' (groenwassen), het groener of duurzamer voordoen van een bedrijf dan het daadwerkelijk is, niet vreemd. Een recent voorbeeld: het zwarte uittenu van het Nederlands voetbalelftal wordt 'groen' genoemd, omdat de producent er gerecyclede plastic flessen voor gebruikt. Voor één tenue zouden dertien petflessen zijn hergebruikt. ►►►

De milieuvriendelijkheid van de techniek, die trouwens al jaren wordt gebruikt voor het maken van het wereldbekende fleece, is op z'n zachtst gezegd dubieus. Het hergebruiken van plastic flessen is beter dan er de afvalberg mee vergroten, maar het recyclen vergt een milieubelastend en energie-intensief chemisch proces.

(10) Een ander voorbeeld is de opmars van eco-efficiënte winkels bij Inditex, het bedrijf achter onder meer Zara. Het is de bedoeling dat in 2020 alle winkels van Zara honderd procent eco-efficiënt zijn, wat volgens Inditex wil zeggen dat ze weinig water en energie verbruiken en zo min mogelijk afval produceren. Erg spectaculair is de milieu opbrengst van Zara overigens niet: de voorgestelde maatregelen blinken – met de stijgende prijzen voor elektriciteit en afvalbeheer – vooral uit in kostenefficiëntie. Kostenbesparing die wordt gepresenteerd als duurzaamheid is een beproefde strategie.

(11) Kunnen consumenten die met een gerust geweten kleding willen kopen, dan vertrouwen op keurmerken? Ook daar is een kritische blik noodzakelijk. Dat heeft allereerst te maken met de grote hoeveelheid labels, logo's en keurmerken. In Nederland bestaan zeker vijftig keurmerken op het gebied van milieu, dierenwelzijn en eerlijke handel. De wildgroei aan keurmerken schept verwarring. De Consumentenbond liet in 2010 in een onderzoek onder zijn leden zien, dat consumenten weinig inzicht hebben in de betekenis en waarde van een keurmerk.

(12) Er zijn niet alleen te veel keurmerken; te weinig keurmerken zijn onafhankelijk. Labels en logo's wekken de indruk van een stempel van goedkeuring door een certificatie-instelling. Vaak ontbreekt echter een onafhankelijk kwaliteitsoordeel. In Europa bestaat bijvoorbeeld geen juridische verplichting om biologische katoen te laten certificeren. Dit in tegenstelling tot biologische voeding.

(13) Ten slotte is de betekenis van de verschillende keurmerken die op kledinglabels staan niet eenduidig. *Max Havelaar* kijkt alleen naar eerlijke lonen en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden op de katoenplantages. Over de milieuvriendelijkheid van de katoenteelt en over de werkomstandigheden in naaifabrieken zegt het keurmerk vrijwel niets. *Ökotex Standard 100* is ook strikt genomen geen milieukeurmerk, maar een set standaarden over stoffen die schadelijk zijn voor de gezondheid, bijvoorbeeld omdat ze allergische reacties bij de drager kunnen veroorzaken.

(14) Om de Nederlandse kleding consument te beschermen tegen groenwassen zijn verschillende initiatieven voor helderheid en duidelijkheid opgericht. Kritische organisaties zoals *Rankabrand* en *Goede Waar* laten zien dat de duurzame claims van modemerken weinig voorstellen. Voor het oog zijn de posities op de rangorde lijstjes van de modemerken hoopgevend. Tussen 2010 en 2011 zijn de scores voor beleid op het gebied van milieu, klimaat en arbeidsomstandigheden van de merken die *Rankabrand* onderzocht flink verbeterd: gemiddeld met 45 procent. Vooral over de ►►►

arbeidsomstandigheden publiceren merken steeds meer concrete informatie, signaleren mensen die de merken in de gaten houden. Bijna een derde van de 467 onderzochte bedrijven is aangesloten bij een initiatief zoals *Made-By* of de *Fair Wear Foundation*. Een

vergelijkbare trend signaleert *Goede Waar* in de meest recente *Kledingchecker*². “Steeds meer merken durven uitgebreider inzicht te geven in hun productieprocessen en duurzaamheidsinitiatieven”, aldus hun beoordeling van 325 kledingmerken.

(15) *Rankabrand* en *Goede Waar* waarschuwen consumenten dat de beoordelingen geen garantie zijn voor duurzaamheid. Beide organisaties baseren hun oordeel vooral op informatie die bedrijven zelf geven. *Rankabrand* zoekt websites af om publicaties over duurzaamheidsbeleid te verzamelen, de *Kledingchecker* vraagt bedrijven een vragenlijst in te vullen. Deze werkwijze verklaart mogelijk de prima positie op de rangordellijsten van *Rankabrand* van onder meer Puma, Nike en Adidas en de hoge score van H&M in de *Kledingchecker*. Het risico bestaat dat de rangordes meer zeggen over de helderheid van modemerken dan over hun duurzame praktijken. Daarnaast is de veelheid aan beoordelingen ook misleidend: naast websites en apps van *Kledingchecker* en *Rankabrand* zijn er zogenaamde winkelroutes voor eerlijk winkelen die gek genoeg allemaal andere winkel adviezen geven.

(16) Alle MVO-rapporten, keurmerken, beoordelingssites en winkelroutes betekenen dan ook niet dat duurzaamheidsbewuste kledingconsumenten gedachteloos kunnen winkelen. Een simpel advies is er wel. Uit milieuanalyses van onderzoeksbureau CE Delft blijkt dat de milieu-impact van een kledingstuk voor tachtig procent te maken heeft met de vezelproductie- en gebruiksfases. Maar liefst 32 procent van de totale milieu-impact van kleding wordt veroorzaakt door de manier waarop wij wassen en drogen. Dus hoe onmodieus het ook klinkt: volle wastrommels, een lage wastemperatuur, een kort wasprogramma en een wasrek in plaats van een droger zijn minstens zo belangrijk voor het milieu als het kopen van biologische kledingstukken. Zo wassen we de kledingindustrie zelf wel groen.

naar: Lynsey Dubbeld uit: *De Groene Amsterdammer*, 12 juli 2012

² *Kledingchecker*: website van *Goede Waar* met informatie over de duurzaamheid van kledingmerken

Antwoordmodel / Beoordelingsmodel

Opdracht: samenvatting tekst “Groenwassen. De milieupretenties van de mode.”

A. Beoordeling INHOUD max.18 p

In een goede samenvatting moeten de onderstaande informatie-elementen opgenomen zijn. Om de scores van de samenvatting per onderdeel overzichtelijk te kunnen verwerken, zijn deze afzonderlijke informatie-elementen doorgeletterd.

Bij het toekennen van scorepunten aan de informatie-elementen dient gelet te worden op de inhoud, samenhang en formulering:

- Inhoud:

de informatie-elementen dienen inhoudelijk correct te worden weergegeven.

- Samenhang:

indien de kandidaat een aantoonbaar onjuist verband legt tussen twee informatie-elementen, dient aan één van beide, afhankelijk van de gemaakte fout, geen scorepunten te worden toegekend.

- Formulering:

de weergave van de informatie-elementen moet begrijpelijk zijn voor een lezer die de uitgangstekst niet kent. Het is de kandidaat niet toegestaan telegramstijl te gebruiken. Voor een informatie-element dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend. Voor een informatie-element dat gedeeltelijk in telegramstijl is weergegeven, kan maximaal de helft van het aantal scorepunten worden toegekend.

INFORMATIE-ELEMENTEN (max. 18 p)

a. (problemen modebranche) max. 4p

- slechte arbeidsomstandigheden / weinig respect arbeidsrechten werknemers / arbeidsrechtenschendingen 1p
- milieuschade 1p
- gezondheidsproblemen 1p
- kinderarbeid 1p

b. (trend modebranche) max. 1p

Er is sprake van toenemend duurzaamheidsbewustzijn. /

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen wordt steeds populairder. 1p

c. (twee kanttekeningen) max. 3p

- een volledig verantwoord kledingstuk produceren is fictie / in de praktijk valt de duurzaamheid van kleding tegen 1p
- (bedrijven doen aan greenwashing/groenwassen:) een bedrijf doet zich groener of duurzamer voor dan het daadwerkelijk is 2p

d. (kritiek op keurmerken) max. 3p

- er zijn te veel keurmerken / er is een wildgroei aan keurmerken 1p
- te weinig keurmerken zijn onafhankelijk / het is als een slager die zijn eigen vlees keurt 1p
- de betekenis van een keurmerk is vaak niet eenduidig 1p

e. (bescherming tegen groenwassen, problemen daarbij en gevolg daarvan) max. 4p

- kritische organisaties beoordelen modemerken op transparantie in het productieproces 1p
- een probleem-aanduidend element, bijvoorbeeld: Het probleem is, maar 1p
- transparantie is geen garantie voor duurzaamheid 1p
- er zijn te veel tegenstrijdige beoordelingen 1p

f. (vervolg bescherming tegen groenwassen, problemen daarbij en gevolg daarvan) max. 2p

- een gevolg-aanduidend element, bijvoorbeeld: Daardoor, dus 1p
- de duurzaamheidsbewuste consument kan niet gedachteloos winkelen (op grond van die beoordelingen) / moet zelf alert/kritisch blijven 1p

g. (aanbeveling consument) max. 1p

De (duurzaamheidsbewuste) consument kan zelf het milieu helpen door zijn kleding milieubewust te wassen en te drogen 1p

B. Beoordeling VORM max. 12 p

▪ ws Woordenschat max. 3p.

“Woordenschat” verwijst naar de lexicale variatie en het accurate gebruik van woorden en termen in de prestatie. Om dit criterium te beoordelen, bekijkt de beoordelaar naar: <i>Bereik</i> van de woordenschat: heeft betrekking op de omvang van de woordenschat in relatie tot de taak. Een brede lexicale variatie impliceert dat de kandidaat over een ruime woordenschat beschikt, veel synoniemen beheerst. Lexicale hiaten (bijv. een woord niet kennen en het omschrijven of vervangen door een minder goed synoniem) of het consequent kiezen voor algemene sjablonen (bijv. “doen” in plaats van specifieke of idiomatische werkwoorden), zijn symptomatisch voor een beperkt woordenschatbereik. <i>Gebruik</i> van de woordenschat: verwijst naar de mate van trefzekerheid in woordkeus. Naast accuraatheid (gebruik van juiste woorden) gaat het hier ook om specificiteit en nuance in de woordkeuze in plaats van gebruik van vooral algemene woorden. En over het al dan niet (juist) gebruiken van idioom.	
De lexicale variatie is breed. De woordkeuze is precies en nagenoeg foutloos. De prestatie bevat een breed lexicaal repertoire en getuigt van een correcte, genuanceerde woordkeuze. Specifieke termen worden accuraat gebruikt en synoniemen worden efficiënt gehanteerd.	3p
De lexicale variatie is voldoende en eventuele lexicale hiaten staan de begrijpelijkheid niet in de weg. De lexicale variatie in de taak is groot genoeg om frequente letterlijke herhalingen te voorkomen. Lexicale hiaten en fouten komen hier en daar voor, maar verhinderen de begrijpelijkheid van de tekst niet. Af en toe wordt er een synoniem gekozen dat minder goed past binnen de context (bijv. “simpel” vs “eenvoudig”).	2p
Het lexicale repertoire schiet soms zichtbaar tekort, vooral bij abstracte begrippen. De gehanteerde woordenschat is voornamelijk hoog frequent en schiet tekort binnen de context. De prestatie bevat letterlijke herhalingen en abstracte of specifieke termen ontbreken.	1p
De woordenschat is ontoereikend om het onderwerp adequaat te behandelen. De woordenschat is klein en bevat duidelijke leemten waardoor essentiële informatie niet overgebracht wordt. Er worden met name woorden gebruikt die verwijzen naar concrete zaken.	0p

▪ **gram. Grammatica max. 3p**

Onder grammatica valt alles dat te maken heeft met woordstructuur, zinsstructuur en de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende elementen in een zin. Om het criterium grammatica te beoordelen, bekijkt de beoordelaar naar de volgende grammaticale aspecten: • Congruentie (lidwoord, werkwoord[getal,persoon en tijd], adjectief, substantief[getal]) • werkwoordvervoeging, naamwoordverbuiging; • gebruik hulpwerkwoorden en koppelwerkwoorden; • woordgroepen(plaats van het adjectief, werkwoordelijke eindgroep); • zinsstructuur (hoofd-en bijzinsvolgorde, inversie, inbedding, negatie).	
Binnen de prestatie is er een variatie aan grammaticale complexiteit zonder dat er duidelijk aanwijsbare fouten voorkomen. Er is een breed repertoire aan grammaticale structuren aanwezig. Slechts sporadisch komen kleine, moeilijk aanwijsbare, grammaticale fouten voor.	3p
Binnen de prestatie worden de meeste grammaticale constructies goed gebruikt, hoewel hier en daar fouten gemaakt worden. Uitingen bevatten zowel eenvoudige als meer complexe grammaticale constructies en zinspatronen. Vaak voorkomende complexe constructies (bijv. inversie, onderschikking) zijn meestal foutloos. Slechts zelden komt er een duidelijk aanwijsbare fout voor.	2p
Binnen de prestatie komen voornamelijk eenvoudige grammaticale structuren voor, die meestal correct zijn. Vaak gebruikte, eenvoudige zinspatronen (bijv. hoofdzinsvolgorde) zijn meestal correct, maar complexere constructies (bijv. inversie, onderschikking) lopen regelmatig fout. De tekst bevat vooral "veilige grammatica".	1p
Binnen de prestatie worden eenvoudige grammaticale structuren soms correct gebruikt, maar er komen ook nog veelvuldig grammaticale fouten voor. De prestatie bevat vooral eenvoudige structuren (bijv. Enkelvoudige hoofdzinsvolgorde) die regelmatig basisfouten bevatten. Grammaticale fouten kunnen soms begripsverwarring veroorzaken.	0p

• coh. Cohesie max. 3 p

Het criterium “cohesie” heeft betrekking op de vormelijke samenhang van een tekst. Om dit criterium te beoordelen, bekijkt de beoordelaar naar de onderstaande structurerende elementen: • taalelementen die de tekstinhoud ordenen (bijv. ten eerste, vervolgens, tenslotte,...); • verbindingswoorden en voegwoorden, die de inhoudelijke verbanden binnen of tussen zinnen expliciteren (bijv. verder, daarentegen, ondanks, alhoewel, en of maar, want, terwijl, als); • verwijswwoorden (voornaamwoorden en bijwoorden).	
De prestatie vormt een samenhangend, goed gestructureerd geheel waarbij de vorm de inhoud perfect ondersteunt. De prestatie toont een adequaat, verfijnd en gevarieerd gebruik van ordeningspatronen, verbindingswoorden, voegwoorden en verwijswwoorden. De structurerende elementen zijn zo goed als altijd inhoudelijk en vormelijk passend gebruikt.	3p
De prestatie vormt een samenhangend en coherent geheel, waarbij er af en toe wel sprake is van enige “springerigheid”. Structurerende elementen worden doorgaans correct gebruikt en ondersteunen de coherentie van de prestatie. Af en toe wordt er echter een structurerend element verkeerd gebruikt, vergeten (waardoor de prestatie inhoudelijke sprongen kan vertonen) of overgebruikt. Verwijswwoorden worden meestal op juiste wijze gebruikt.	2p
De samenhang in de tekst is voornamelijk lineair. De structurerende elementen zijn meestal beperkt tot vaak voorkomende, lineaire verbindingswoorden (“ten eerste”, “en”, “ook”). Complexe verbanden (bijv. causaliteit, gelijktijdigheid etc.) worden linguïstisch niet voldoende uitgedrukt. Verwijswwoorden worden soms gebruikt.	1p
De prestatie vertoont nauwelijks structuur of samenhang op tekstniveau. De prestatie is dermate basaal opgebouwd dat de bedoelde boodschap moeilijk te begrijpen is. Structurerende elementen worden meestal op zinsniveau gebruikt en zijn meestal eenvoudige verbindingswoorden en voegwoorden. Verwijswwoorden worden zelden gebruikt.	0p

• taal Taaltechniek max.3p

Taaltechniek is een verzamelnaam voor technische onderdelen van schriftelijk taalgebruik. Om dit criterium te beoordelen, bekijkt de beoordelaar: • spelling; • interpunctie (gebruik van leestekens); • alineagebruik; • lay-out(opmaak/vormgeving van de tekst).	
Spelling en interpunctie volgende regels. Lay-out ondersteunt de leesbaarheid. Leestekengebruik voldoet aan de geldende conventies. De spelling is correct, afgezien van een enkele verschrijving. Er treedt zelden of nooit betekenis verwarring op omwille van spelling, interpunctie of lay-out.	3p
De tekst bevat enkele opvallende of niet storende spelfouten. Interpunctie en lay-out voldoen aan de regels. Het leestekengebruik voldoet aan de standaard conventies. Spelling en interpunctie zijn vrijwel correct en bevatten slechts hier en daar nog kleine fouten.	2p
De tekst bevat enkele spel-en/of interpunctiefouten die in het oog springen en het lezen kunnen verstoren. Spelling en leestekengebruik bevatten enkele fouten, waarvan sommige kunnen storen.	1p
De tekst bevat tal van spelfouten die ook in eenvoudige woorden het tekstbegrip verhinderen. Spelfouten komen ook in eenvoudige woorden voor. De interpunctie ondersteunt de syntaxis niet altijd (bijv. hoofdletter-en koma-gebruik).	0p

C. Aftrek AANTAL WOORDEN (max. -16 p)

De opdracht is om de samenvatting in 200 woorden te schrijven. Bijwoord Overschrijding worden voor de eerste overschrijding met 10 woorden (210 woorden in totaal) geen scorepunten afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dienen per 10 woorden steeds 2 scorepunten te worden afgetrokken tot een maximum van 16 scorepunten. De toepassing van de aftrekregeling kan overigens nooit leiden tot een negatieve score. De minimumscore voor de opdracht is 0 punten.

Schematisch:

201 - 210: 0 scorepunten aftrek;
211 - 220: 2 scorepunten aftrek;
221 - 230: 4 scorepunten aftrek;
231 - 240: 6 scorepunten aftrek;
241 - 250: 8 scorepunten aftrek;
251 - 260: 10 scorepunten aftrek;
261 - 270: 12 scorepunten aftrek;
271 - 280: 14 scorepunten aftrek;
281 - en meer: 16 scorepunten aftrek